

מתיבתא הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי שלמה [השני] מבאבוב זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש הקדושת ציון מבאבוב זצוק"ל נסתלק בראש חודש אב (תש"ס)
בכל מוצאי שבת ניהל רבינו סעודת מלוה מלכה ברבים, ולימים אף מסר נפשו בפועל על כך. היה זה כשרבינו היה בגיטו בוכניא, כשהוא מחופש לחייל גרמני, ובכך עלה בידו להציל יהודים רבים. היות שרבינו היה מחופש לגרמני, היה גר בבית פרטי מחוץ לגיטו, ואילו שאר יהודי העיר היו כולם כלואים וסגורים בגיטו, ביניהם היו הרבה חסידים באבוב.

הגיטו היה מוקף במחיצות של ברזל חשמליות כדי להבטיח שלא יתגנבו לתוך הגיטו, ושלא ינוסו ממנה החוזה. בנוסף לזה העמידו שומרים חיילים מזוינים, לשמור שהגיטו יהיה כל הזמן סגור, אין יוצא ואין בא, מי שהתגנב לגיטו ללא רשות היה נמצא בסכנה גדולה.

אך רבינו בגדל מסירות נפשו, חפר גומא מתחת לגדר, כדי שיוכל להתגנב עמו הגיטו ולסעוד סעודת מלוה מלכה עם החסידים. בכל מוצאי שבת עבר רבינו במחתרת הזאת, ואף לקח איתו את בנו הילד בן עשר שנים, לימים ממלא מקומו וממשיך דרכו, הרבי הקדוש רבי נפתלי צבי מבאבוב זצוק"ל, וניהל סעודת מלוה מלכה עם החסידים שהיו בתוך הגיטו.

כשהחסידים ראו את הילד הצעיר, המה ראו כן תמוה ושאלו את רבינו, בשלמא מה שאתם בעצמכם מוסרים נפש כל כך עוד מובן, אך למה אתם מביאים גם את בניכם הקטן, הרי חלילה ברגע שהרשעים יבחינו בו, הם מסוגלים לירות בו תיכף ומיד ללא שום אומר דברים. ענה להם הרבי בתקיפות: "מצות חינוך מוטל עלי, ללמד את בני שכי לאכול סעודת מלוה מלכה בצוותא עם חסידים, צריך על כך אפילו מסירות נפש בפועל". וידוע שבסופו של דבר זכו שניהם להינצל ונשארו בחיים בחסדי שמים מרובים.

*

פעם בעת עריכת השולחן הטהור בליל שבת, כשהגישו לרבינו את המרק, דחף הבחור המשב"ק בטעות את הצלחת, והמרק הרוחת נשפך על רבינו. אמנם רבינו לא זז ממקומו כדי שלא לגרום בזיונות למשמש, והמשיך הלאה את הטיש כדרכו בקודש תמיד כאילו לא קרה כלום. אחרי הטיש, היו צריכים פשוט לקלוף את המלבושים מגופו הקדוש, שהיה מלא כוונות מהמרק הרוחת. בוא וראה גודל מידותיו הטהורים.

שלמה המלך המציא את המנוף הראשון בעולם

לא יאונה לצדיק כל און

בגמרא בדף היומי שלנו (ע"ז לט.) מסופר סיפור נורא, שבבילה אחת נזדמן רבה בר בר חנה למקום שנקרא 'אקרא דאגמא', והגישו לפניו מאכל של דגים קטנים. רגעים לפני שהתחיל לאכול מזה, שמע פתאום רבה בר בר חנה, איך שאדם אחד קורא לדג הזה 'באטי', שהוא שם של דג טמא. הגם שהיה בטוח שדג זה איננו 'באטי', מכל מקום אמר רבה, שהוא סימן עבורו מן השמים שיש כאן איזה דבר טמא, ולכן נמנע ולא אכל את הדג. ואכן למחרת בבוקר הסתכל בדג לאור היום, ונמצא בו דבר טמא. וקרא רבה על עצמו את הפסוק במשלי (יב, כא) "לא יאונה לצדיק כל און".

ישנם הרבה סיפורים על צדיקי הדורות שנתקיים גם אצלם פסוק זה 'לא יאונה לצדיק כל און', וניצלו ברגע אחרון מאכילת דבר אסור. ונביא כאן סיפור אחד מרטיט:

באחד מביקוריו של הרבי הקדוש רבי נחום בער"נ מסאדיגורא זצוק"ל בווינה, הוגש לפניו מרק עוף. והיה כאשר לקח ממנה כף אחת וקיברה אל פיו, החזיר מיד את הכף לצלחת וסילק את הצלחת ממנו. הדבר היה לפלא לכל הסובבים, כי הבעל הבית המארח ובעלת הבית היו מוחזקים בכשרות ונאמנות, ותמיד היה דרכו של הרבי לאכול שם. והתחילו לחקור את בעלת הבית על טיב המאכל שהגישו לשלחנו של הרבי. אחר חקירה ודרישה הודתה, שכשפתחה את העוף נתעורר לה שאלה על כשרותו, אך היות ולא היה לה עוף אחר, סמכה על ידיעותיה להתיר את העוף על דעת עצמה, ובישלה אותו.

כאשר הרגיש הרבי שהמסובים מתלחשים ביניהם על המופת הגדול, הפטיר בחיוך, אין כאן שום מופת, הדבר פשוט מאד, כשאך לקחת את הכף בידו, הרגשתי חשק ותאבון גדול לאכילת המרק. עמדתי והתבוננתי, מה לו ליצר הרע להכניס בי חשק כזה גדול, הרי בין כך בדעתי לאכול את זה, והבנתי שבדאי הוא רוצה להכשילני באכילה זו, ועלי למשוך ידי מזה, כפי שאכן התברר בסוף.

איך הצליחו להרים את האבנים הכבדות של הכותל בשעת בנייתו

אנחנו נמצאים עכשיו בימי בין המצרים, בתשעת הימים שיתפכו במהרה לששון ולשמחה. בימים אלו נוהגים יהודים רבים ושלמים לנסוע לכותל המערבי, 'מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש' (שמו"ר ב, ב), ומתפללים שם בדמעות שליש, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

והנה כשעומדים ומסתכלים על הכותל המערבי, ומתבוננים בסוג האבנים ובגודלם, עומדים ותמהים, איך הצליחו הבונים בימי שלמה המלך, להרים את אבני הכותל המערבי לגובה רב כל כך, הרי אנו רואים שיש ביניהם אבנים השוקלים למעלה מחמש מאות טון, וביניהם הרי עוד לא היו מנופים, ואין הצליחו להעלות בידם ממש אבנים כה כבדות לגובה עצום כזה.

ומתפללים שם בדמעות שליש

ואכן מרן המהר"ם חאגיז בספרו אלה מסעי כותב, שהאבנים נבנו והורמו בדרך נס למעלה מהטבע. וזה לשונו: 'וכותל זה לא נחרב מעולם, יען הוא בנוי ומיוסד על היסודות שבנה דוד, שלא שלטה בהן ידי אויב כלל, כאשר עינינו הרואות, שעדיין האבנים בקומתן ובצביון עומדים, כאילו יצאו עכשיו מיד האומן האלוף, אשר תקע ויסד כמעט בדרך נס שאינו בדרך הטבע לפי גובהן ועוביין, ומן הנמנע שיעשה כן על ידי בני אדם, כי אם בסיוע אלוף דוקא. וכמו שכתוב (מלכים א, ו, ז) והבית בהבנותו. עד כאן לשונו.

וכונתו לדברי המדרש (במדב"ר יג, ג) על הפסוק 'והבית בהבנותו': "מלמד שהיתה האבן מסעת את עצמה, ועולה וניתנה על גבי הדימוס". וממילא אין שום מקום לשאול, איך הצליחו הפועלים להרים את האבנים הכבדות כל כך, ולהניחם במקומם, כי הכל נעשה בדרך נס וסיוע אלוף.

אמנם מבואר במדרש (שהש"ר א, ד), שכדי לזכות לניסים כאלו, מוכרח שההתחלה תהיה בדרך הטבע, וכלשון המדרש, 'ובלבד שתתן אצבעך עמנו'. ומחדש מרן הגאון הגדול רבי יצחק זלברשטיין שליט"א בספרו חשוקי חמד (ע"ז מא.), שעל פי דברי התוספות בדף היומי שלנו, אכן יתכן שאבני הכותל והמקדש נבנו והורמו גם בדרך הטבע, על ידי מנופים גדולים כמו שיש בימינו.

דהנה במשנה (ע"ז מ: מ) מבואר, שיש צלם עבודה זרה הנקרא 'כדור', ומבארת הגמרא (דף מא.), 'כדור שתופש את עצמו תחת כל העולם כולו ככדור'. פירוש, הוא עושה את עצמו כאילו העולם העגול ככדור, נמצא בידו ובשליטתו. וכתבו התוספות, 'ככדור' - שהעולם עגול, כדאיאת בירושלמי, שאלכסנדרוס מוקדון עלה למעלה, עד שראה כל העולם ככדור.

ורואים מזה, שכבר בזמניהם היו כלים טבעיים שבהם היו יכולים לעלות לגובה עצום, ולהביט בבת אחת על כל העולם. ויתכן שגם בוני המקדש השתמשו בכלים הללו, להרים בהם את אבני המקדש הכבדות.

מרן שליט"א מביא אסמכתא לדבריו ממה שכתב מרן הבן איש חי זצוק"ל בספרו 'בניהו' (גיטין סח.), דהנה על שלמה המלך נאמר (מלכים א, ה, יא) "ויחכם מכל האדם", ואם כן בודאי השיג גם החכמה שהשיגו בזמנינו, לעשות עגלה [רכב] הנוסעת על ידי קיטור אש [מנוף], אלא שלא היה חפץ לפרסם הדבר, כי יכול לצאת מזה גם רעה, כמו שרואים היום, שהרבה תאונות דרכים נגרמו רחמנא לצייל על ידי המצאת הרכבים.

אבל לעצמו ולאשתו, בודאי כבר עשה שלמה המלך בשעתו, מרכבה הנוסעת על ידי כח קיטור אש, כדי להזדעק חכמתו הנפלאה, וכשם שעשה כסא נפלא רק לעצמו, כך עשה לעצמו עגלה של אש לנסוע בה מהר, ועוד עגלה שניה שתרכב בה אשתו מהר. ועל פי זה - אומר מרן שליט"א, מסתבר לומר שגם בנה בחכמתו מנופים עבור בניית הבית המקדש, להרים בהם את האבנים הכבדות. והיה רצון שנזכה בקרוב ממש לחזות ולראות בעינינו את הבית המקדש השלישי, אמן.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

צילום ארכיון הרב מרדכי זאב שוונפלד שליט"א

סיפר לי בחור חשוב שיגע בתורה, מבקש ה', שהוא הגיע לבקש ברכה מכ"ק גאב"ד מאקווא שליט"א, הוא התעניין אצלו איפוא הוא גר, הוא ענה, בירושלים עיר הקודש. שואל אותו המאקוואווער רב, האם אתה נכנס לפעמים לחצר הקודש בעלזא, הוא ענה לא. הוא שאל את הבחור, איך אפשר לגור בירושלים ולא להיכנס לחצר הקודש בעלזא.

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (לב, יא), 'שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב', ומבאר המצודות דוד, שמחו בה' - בהחמד הבא ממנו. אודה ה' מאד בפי, על הזכות הגדולה להשתתף אתמול יום שני בשבת פרשת קורח תשפ"ה, בשמחת השבע ברכות של החתן החשוב שיגע בתורה, בן עליה, היחסן הרב אלימלך פנסטר שליט"א, עם הכלה החשובה, הבת של בנו יקירי של מרן שליט"א הרה"צ רבי אהרן מרדכי שליט"א, שמחת בית בעלזא - מאקווא. ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (סח, ד), 'צדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים וישירו בשמחה', חשבת בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, הצדיק יש לו הכח להפוך בזמן השמחה את מידת הדין למידת הרחמים. בקדשים כידוע הלילה הולך אחר היום, שמחת השבע ברכות האחרון אתמול, התחיל ביום, ברכת המזון היה ביום, אבל זה המשיך זמן ממושך לתוך הלילה.

בפיוט של מוצאי יום הקדוש יום הכיפורים אנחנו אומרים, ובמקומות רבים שרים את זה, 'שובו לכם לאהליכם ובראשיכם אלקיכם, יהללו שמו במחול זרענו וכספנו ירבה כחול'. מי שלא היה אתמול בנעילה, נעילת השמחה בבעלזא, לא יבין ולא ישיג באיזה דביקות היה מרן שליט"א בשעה ששרו שיר זה, מרן שליט"א בבחינת כאשר ישא האומן את היונק, מי שהיה שם הרגיש שמרן שליט"א אומר לקהל הקודש שהגיעו להשתתף בשמחה, 'קשה עלי פרידתכם'.

חשבת בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, לקשר מה שאומרים בפיוט במוצאי יום הקדוש, 'שובו לכם לאהליכם ובראשיכם אלקיכם', לפסוק בתהלים שהזכרנו מקודם, 'וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים'. טייערע אידן, 'שובו לכם לאהליכם' אחרי השמחה הגדולה, אך תזכרו תמיד, 'בראשיכם אלקיכם', בבחינת שוית ה' לנגדי תמיד, שתזכרו תמיד בראשיכם את השי"ת, ותזכרו שכאשר דבקים לצדיק, יכולים להפוך מידת הדין למידת הרחמים, ואז 'יהללו שמו במחול', כי אין לך שמחה גדולה מזו, כשכל הדינים הקשים הכל נהפך לרחמים וחסדים. וממשיכים לבקש, שכאשר אנו שבים לאהלינו נזכה שם לזרעינו וכספנו ירבה כחול, כמו שמבקשים בכל מוצאי שבת בפיוט המבדיל.

זכיתי אחרי מעריב להתברך ממרן שליט"א, מרן שליט"א כל כך שמח איתי, כל כך חייד אלי, עד שהרגשתי באותם רגעים, שבשביל זה היה שווה לבוא אפילו מקצה העולם לשמחת השבע ברכות. סיפרתי למרן שליט"א, שהשיעורים בדף היומי שאני מוסר בס"ד, עברו בתחילת השבוע מלשון הקודש לשפת האידיש. הודיתי למרן שליט"א על ברכה שביקשתי בעבר וברוך השם התקיים הברכה, וביקשתי ברכה גם על העתיד, לזכות להמשיך להריבץ תורה ברבים מתוך נחת הרחבה ושמחה.

אחרי ברכת המזון ומנחה, התחיל הרה"צ רבי משה דוד דמן שליט"א, להגיד 'גראמען' - חרוזים. אמרתי לו היום בבוקר בטלפון, אין לך מושג כמה זכויות יש לך. מי שהיה שם בודאי שמע שכל הגראמען היה בנוי על בנין בית המקדש, איך יקרא כל חג. רק יהודי בן עליה ומבקש ה', יכול לחבר כזה גראמען.

הבוקר דיברתי עם ידידי הרה"ג רבי לוי יצחק פרנצוז שליט"א, הוא סיפר לי דבר שלא זכיתי לראות בעצמי, עד כמה מרן שליט"א בכה בעת הגראמען, כמה מרן שליט"א בוער בכל עת ועונה בענין בנין בית המקדש. ובזכותו נזכרתי סיפור ששמעתי בשנה שעברה, מיהודי חשוב שחפץ בעילום שמו, שבשנ"ק חשוב מהמשפחה של מרן שליט"א, נכנס לקודש פנימה להתיעצות על שיעור שהוא אמור למסור ברבים על בנין בית המקדש. היה זה בתקופת חודש אב, תוך כדי השיחה התפרץ מרן שליט"א בבכי תמרורים על בנין בית המקדש, והתחיל לתאר לו מה היה לנו בזמן שבית המקדש היה קיים, ומה אין לנו היום בגלותינו.

כמה זה מחיב את כל אחד ואחד מאיתנו, להכין את עצמינו בהכנה דרבה, להיות כלים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו בקרוב. כי מדי דברי בו, כשמדברים אודות משיח צדקנו, זכור אזכרנו עוד, כמה אנחנו צריכים לעסוק כל יום ויום בקירוב הגאולה.

היום היה לי את העונג והכבוד, לשוחח עם רבה של מקומות הקדושים, רב הכותל, שמו הולך לפניו, הרב שמואל רבינוביץ שליט"א. וסיפר לי סיפור מרגש של בדידו הוי עובדא. בשבע ברכות האחרון של הרה"צ רבי אהרן מרדכי שליט"א, הגיע להשתתף פוסק הדור מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך צוק"ל, וכן מרן המקובל הגאון הצדיק רבי מרדכי אליהו צוק"ל.

לפתע, ממש באמצע השבע ברכות, מרן רבי מרדכי אליהו קם ממקומו ופונה ללכת. מרן שליט"א שואל אותו האם הוא ממנה, הוא ענה שהוא רואה שהשבע ברכות הולך להתמשך לתוך הלילה, ולכן הוא לא רוצה להישאר, כי בודאי יכבדו אותו בברכה, ולשיטתו זה ברכה לבטלה, לברך בלילה שלאחר היום האחרון של השבע ברכות. מרן שליט"א הסתובב ושאל את הדיינים מה המנהג בבעלזא, מתי מברכים בשבע ברכות האחרון. מרן שליט"א עצר את כל השמחה באמצע וביך מבעוד יום ברכת המזון ושבע ברכות, ואחר כך המשיכו את השירה וזמרה.

אתמול בברכת לחיים בירך מרן שליט"א לחיים טובים ולשלום, השי"ת יעזור שכל האברכים וכל הבחורים יהיו בריאים ושלמים, שיעלו מעלה מעלה בתורה ועבודה ובתפילה ובגמילות חסדים, 'מלא ה' כל משאלות לבכם לטובה, וכל הציבור שאג' אמן'.

נברך את מרן שליט"א, שיהיה בריא ושלם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ושילוהו אותנו בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו, (מתוך הפתיחה לשיעור באידיש ע"ז דף ז, כ"ט סיון תשפ"ה) אמן.

צילום: אנושילבערן

מאוצרות הפרשה

עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש (לא, מט). רמזו בזה, כי בודאי שרי האלפים ושרי המאות, היו צדיקים גדולים במדרגה מאשר היו תחת ממשלתם. ומדרך הצדיק ראש הדור, לנטל ולנשא את ראש והמוחין של הנלויים אליו, שיוכלו לעבוד ה' גם כן. ולכן בודאי שרי האלפים ושרי המאות, הם השפיעו בקדושתם על כל אנשי הצבא, שיחזיקו את עצמם בקדושה וללחום מלחמות ה'.

זה פירוש עבדיך נשאו את ראש אנשי

המלחמה אשר בידינו, כי תהלה

לקל אנחנו עשינו מה שמוטל

עלינו, ונשאנו להם ראש

ומוחין עד אשר לא נפקד

ממנו איש, פירוש שלא

נפל אחד ממדריגתו

חס ושלום, אפילו

באיזה הסתכלות רע

או מעשה זימה חס

ושלום.

(עבודת ישראל)

(מטות)

ואת הערים אשר נתנו ללויים את שש ערי המקלט ועליהם נתנו

ארבעים ושתיים עיר ג' (לה, ו). יש לרמז בזה, כי מצוה זו נוהגת בכל זמן, כי התורה נצחית ועל

כן אפילו בזמן הזה יש לה שייכות, והוא תיקון למכה נפש בשגגה, כלומר למי ששגג בחטאים ועונות

והשחית את נפשו. יש לו לעשות תיקון זה בקבלת עול מלכות שמים באהבה שלימה ובמסירות נפש

גדול באמת בכל לבבו לה' יתברך, בהשגחה תיבות 'שמע ישראל ה' אחד', והמה בחינת שש ערי

מקלט.

ועליהם נתנו מ"ב עיר, הוא בחינת פרשה ראשונה של קריאת שמע שהוא 'זאהבת', שיש בה מ"ב תיבות.

והיינו קבלת אהבתו יתברך ותורתו בכל לב ונפש. ועל ידי המסירות נפש באמת בכל לבבו, ביחד עם הקבלה

באמת לאהוב את השי"ת בכל לבבו, יתכפר לו על מה שהיכה את נפשו בשגגה. (אוהב ישראל מסעי)

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661